

FLOAREA DE FOC

21 MAI 1936
ANUL III — Nr. 16
Redacția: Calea Victoriei No. 31
București. — Tel. 434.60
Manuscrisele nepublicate se distruge

UN EXEMPLAR 1 LEU
APARE IN FIECARE SAPTAMANA
Adresa: Calea Victoriei No. 31. Tel. 434.60

S U M A R

Elogiul egoismului de Petru Manoliu
Senzatională poveste cu doi „diplomați” de Al. C. Constantinescu
Fragment de Zaharia Stancu
Cu privire la d-rul N. Zubcu Codreanu de Vasile Christu

Cronici:
literare, plastice, muzicale, bibliografice și mărunte
de Cicerone Theodorescu, Constantin Clonaru și Vasile Damaschin.

ELOGIUL EGOISMULUI

PETRU MANOLIU

II

La început, și în vorbirea de toate zilele, denumirea de sofist nu cuprindea în ea nimic pejorativ. Dimpotrivă, sofist însemna învățator, pedagog, om care poate crește, în conformitate cu legile cetății, pe tinerii elini, viitori efebi și apoi cetățeni deci apărători și conducători ai statului. Sophisonai, în elină este, profesiunea de înțelepciune, iar sophistos e înțeleptul. Înaintea secolului lui Socrate, sofist era orice profesor care preda fie muzica, fie celelalte arte sau științe. Cum sophia era înțelepciunea, și cum se vede că, rădăcina cuvântului sofist este sophi, e de la sine înțeles că, omul care, în veacurile contemporane lui Tales, se ocupa cu înțelepciunea nu putea fi decât onorat și încărcat cu laude. Astfel sofistul învăța retorica, astronomia, geografia, fizica, matematicile, etc. Iar Isocrate ne dă și nume de asemenea sofisti. Pythoclide, Agathocle Lampos au fost sofisti, după cum tot sofisti au fost și Kiron, Menos și Thubas, iar profesorul lui Pericles, Damon, prietenul lui Socrate era și el sofist. După Herodot însuși Solon dimpreună cu Phytagora erau deasemenea sofisti, după cum și vestitul Thamyras, cântăreț și poet, era tot sofist. Iar după poetul-antolog Cratinus, și Homer și Hesiod sunt tot sofisti. Xenophon descriind o colecție de cărți instructive, o numește «jerba strălucitorilor poeți și sofisti de altă dată».

Înainte, însă, de a ajunge la aceia ce s'a numit, cu înțelesul batjocoritor, sofist, este bine să mai precizăm un fapt puțin cunoscut și anume acela că, începând cu secolul al V-lea, cuvântul sofist își pierde deocamdată, valoarea lui originară și, înainte să devină o insultă el este un nume cu care poporul desemna pe cineva care se ocupa de lucruri neserioase. Astfel, Socrate este socotit un fel de mășcarici și apoi, sunt cunoscute comedile lui Aristophanes în cari, pe nedrept s'a căutat să se vadă numai răutate, ură și insultă. Ultimele cercetări ne arată, dimpotrivă, că, alături de Platon și Xenophon, Aristophanes este un prețios istoriograf al lui Socrate, deoarece se știe că fiul Phenaretei și soțul Xantipei avea relațiuni de prietenie cu autorul «Nourilor». Intre Socrate și Aristophanes era un schimb doar de glume căci numai așa se explică faptul că, la premiara «Nourilor», Socrate fiind de față și râzând cu hohot, s'a sculat în picioare suindu-se pe bancă pentru a prilejui publicului să compare masca închipuită

de actor cu originalul, deci cu însuși chipul lui Socrate. Și, apoi, dacă Aristophanes era în adevăr dușmanul lui Socrate, oare Platon în «Banchetul» i-ar fi făcut comicului un portret în care, nu ura, ci simpatia sub forma unei ușoare ironii, dă accentul? Socrate era o figură populară a Agorei ateniene. Și pe lângă această popularitate, mai oferea și puțința de a face erou de comedie, dată fiind maniera sa de a trăi atât acasă cât și între oameni. Socrate avea manii, era urât, primea și dăruia ironii. Aristophanes făcea prin comedia sa, aceia ce se face azi prin presă. După Socrate, sofistul luat în bătaie de joc a fost Platon și sunt cunoscute epigramele făcute, împotriva lui cu o frumoasă nuanță prietenească, de Theopompes, Amphis, Cratinos, Anaxilaos, Isocrate și alții. «A merge flecărind ca Platon» era la Athena o expresie care semnifică același lucru cu «A tăia frunze la căini» de astăzi. Și, de bună seamă că, dacă Aristophanes nu mai continuă seria comedilor și împotriva lui Platon, e fiindcă și-a dat seama că, ele fuseseră întrebuințate de acuzatorii lui Socrate într'un sens străin de intențiile sale. Însă însuși Socrate a fost socotit sofist și luat în răs; iar Eschine socraticul primește ironiile lui Lysias bucurându-se, când Tymon îi strigă lui Lysias:

«Eschine este elevul lui Socrate
luat în răs de Aristofan
Iar Lysias, din invidie, face spirite
ca un bolovan!»

Nici lui Aristoteles soarta nu i-a curățat drumul de răutăcioși, însă, și față de Stagyrin, toate glumele au sensul pe care îl dă și poporul nostru, atunci când, vrând să-și bată joc de unul care vorbește ceia ce nu pricepe nici el și nici alții, expresii de filosof. Iată însă că, deodată, Atena s'a vă-

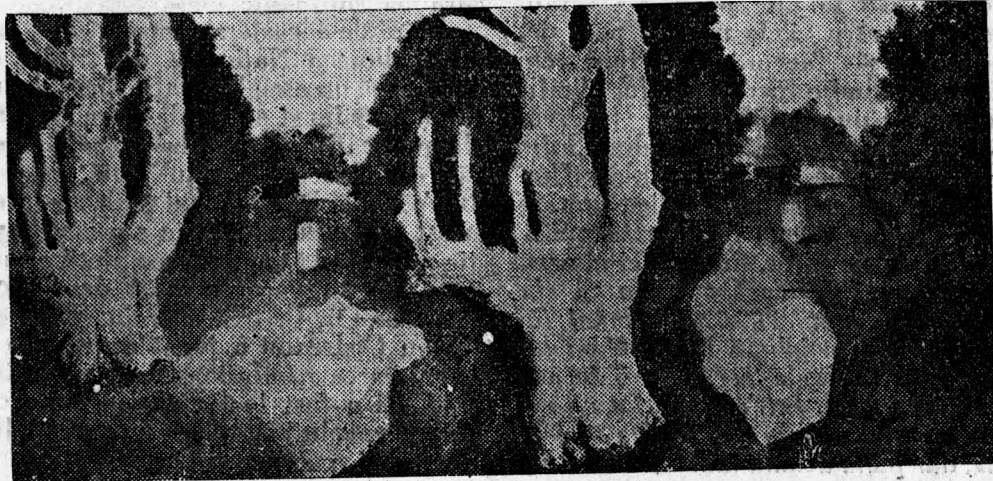
zut invadată de o anumită categorie de oameni cari «sunt negustori de înțelepciune». Apariția acestor oameni se explică bine prin viața Atenei din secolul al V-lea. Războaiele duse de Atena, luptele politice din lăuntru, adunarea averilor, antagonismul dintre aristocrație și popor, invazia culturii asiatică, toate acestea răsturnaseră viața sobră a Atenei. Secolul al V-lea este un moment de soluție a ideii de cetate, iar Socrate, murind, dă ordin să se jertfească un cocos lui Tesculap nu pentru că ar fi socotit că «viața este o boală» cum crede Nietzsche, ci fiind că prin aceasta el oferea un exemplu, confirmat și de refuzul lui de a fugi din închisoare, prin care arăta discipolilor că legile cetății trebuiesc apărate și respectate. Lupta pe care Socrate o duce împotriva sofistilor nu este de ordin pur filosofic, ci cetățenesc, deși separația aceasta între filosofie și cetățenesc este de origină modernă și anume europeană. Pentru atenian, înțelepciunea era făptura morală a cetățeanului. Iubitor de înțelepciune trebuia să fie și soldatul și filosoful. Iar cuvântul efeb, până a nu-și degrada sensul, avea înțelesul de bărbat ideal adică un om al cărui corp desăvârșit are și un suflet desăvârșit. Așa dar, Atena s'a văzut invadată de «vănzătorii de înțelepciune». Or, elinii urau orice încercare de a comercializa știința. Lucrul acesta a aparținut, de altfel, întregii antichități, iar Ovidiu ne spune că, romanii îi băteau sau îi dădeau în judecată pe avocații, cari primeau bani pentru pledoariile lor: «Turpe reos empta meseros defendere lingua». În a doua jumătate a secolului al V-lea, acești geambași sau barâncnici de idei se înmulțiră prodigios. Atunci apărură Georgias, Protagoras, Diagoras, Euthydemos, Dionysiodoros, Polus, Critias, Prodicus, Calicles, Hippias, Tharimacos, Alcidas și alții printre cari amintim și pe Metrodoros din Chios. Oamenii aceștia sunt produsul unui rafinament de viață și sunt îngăduiți prin anarhismul acestei vieți. Căci, înainte de a arăta cum anume gândeau sofistii, este bine să precizăm cari sunt condițiile necesare unei atari structuri de viață.

În primul rând, o asemenea structură presupune o totală indiferență față de legile colectivității și apoi, un crunt scepticism pentru orice lege morală. Omul unui asemenea moment de cultură nu mai poate suporta constrângerea societății și ca atare, scăpat din disciplina cetății, el își

făurește una a lui proprie fundată pe bunul plac și libertate personală. Cum însă, acest moment apare după o ascendență atât politică și socială cât și culturală, este de la sine înțeles că, omul oricât de anarhic ar deveni, el nu poate totuși să se sustragă cu desăvârșire disciplinei colective infiltrate în el prin generațiile anterioare. Astfel, anarhismul lui nu va fi redus la:

— Așa îmi place! ci la o încercare de a justifica toate actele lui printr'o reducere a lumii întregi la dânsul. Astfel, primul mod de a se manifesta al unei asemenea structuri este egoismul. Valorile materiale capătă primatul. Însă valorile acestea materiale nu sunt dorite în mod direct, brutal, ci cu o anumită artă și știință. Materialismul acesta este rafinat și, ca atare, ipocrit. Un om care trăiește într'o epocă de această natură, nu se va folosi de pumn pentru a-și căpăta obiectul dorit. O asemenea epocă vine după o ascendență socială: ea este un pisc sau momentul în care piscul se prăvale. Or, civilizația prin sine este un act indirect, o atenuare. O lume de sofisti nu ar face nici odată războaie, ci numai conferințe, dispute, legi, jurisprudențe. Dar care este mijlocul de a putea ajunge la toate acestea? — Limbajul. — Nu este chiar un lucru fără semnificație faptul că, Logica, Retorica și Poetica lui Aristoteles sunt formulate în legi după sofisti. Limba elină ajunsese în secolul al V-lea la o perfecțiune atât de mare încât nu exista nuanță sufletească a cărui corespondent să nu existe în cuvânt. Totul putea fi exprimat. Dece dar să ne mirăm că apar ca niște oameni cari cred că totul poate fi explicat? Însă care este moralul unui om care poate să explice totul? Moralul lui se reduce la însăși arta lui de a nu crede în nimic, deoarece dovedește, rând pe rând, că totul este și nu este adevărat. Sofistul este un formalist desabuzat de formă și ca atare, un om care încearcă să reducă totul la raportul dintre forme. Sofistul știe tot pentru că nu crede în nimic și mai știe tot deoarece lui îi este indiferent și adevărul și eroarea. Problema adevărului și a erorii se pune numai de către oamenii cari au o înrădăcinare și o răspundere vitală față de colectivitate. Ea nu poate fi înțeleasă de un nomad. Când Socrate afirma și se lăuda că nu știe nimic, el dovedea prin aceasta nu numai că are conștiința adevăratei cetățenii, ci și că este un desăvârșit cetățean. Or, sofistii nu erau cetățenii nici unei cetăți, deși locuiau la Atena. Dar pentru a încheia, iată definiția pe care și-o dă sofistul Antiphon sie însuși, în «Memorabilele» lui Xenophon: «Discuția ta, o! Socrate, nu are nici o valoare chiar în proprii tăi ochi, deoarece tu nu ceri nici o plată aceluia cari te ascultă!...».

Ajunși însă, în acest punct al discuției, problema sofismului și a sofistului comportă o discuție care începe cu formula cunoscută: «Omul e măsura lucrurilor» Iar analiza aceasta trebuie să înceapă prin a arăta că, s'a făcut o eroare căutându-se să se apropie de formula sofistă, de viza lui Socrate: «Cunoaște-te pe tine însuși». Lucrurile acestea le vom discuta altădată.

J. Simeo

Pictură

SENZAȚIONALĂ

POVESTE CU DOI „DIPLOMAȚI“

AL. C. CONSTANTINESCU

Telegramele ne-au dat pe scurt o întâmplare extraordinară petrecută real la Geneva acum câteva zile și care merită să fie redată pe larg.

Intr'o zi — cam pela 6—7 Maiu — a descins la hotel Cornarin din Geneva un tânăr și elegant negru împreună cu o foarte șic negresă și un tovarăș francez. Toți trei cu pașapoarte diplomatice în regulă. Negrul se numea Bacho Oured și se dădea drept secretarul legatției... abisiniene din Berlin. El venea însă, împreună cu soția și amicul, din Franța cu mașina C. D. — Corp Diplomatic — No. 2720.

Nimic mai firesc pentru autoritățile de frontieră decât să vadă trecând o mașină diplomatică pentru Geneva.

Negusul și-a mai trimis un reprezentant să-i apere cauza — își ziceau, zâmbind, oamenii legeri dând liber mașinei.

Decât, odată ajunși la hotel, un svon ciudat a început să circule. Noul diplomat e trimisul special al Negusului pentru a-l demasca pe delegatul abisinian de până acum care nu mai are autorizarea de a-și reprezenta împăratul.

În adevăr, tânărul și elegantul diplomat, abia venit, a cerut o mașină de scris și o dactilografă careia i-a dictat două acte importante și senzaționale.

Primul, o notă către Societatea Națiunilor, al doilea un discurs de susținere fără condiții a Abisiniei față de Italia, discurs ce trebuia și el ținut în fața Ligii.

Și de aici începe comedia.

Delegații italieni, auzind de pleșca care le-a căzut, s'au repezit cu onorurile față de noul diplomat. D-l Bove Scopa — șeful delegației italiene — a dat ordin ajutorului său — d. Gentile — să-l primească în audiență pe «trimisul Negusului». Entuziasmat de conversația avută cu noul diplomat — care cerea expulzarea d-lui Wolde Marain vechiul delegat abisinian pentru a putea intra singur în palatul Ligii și a face actul de supunere cu care e însărcinat de Negus — dornic să-și servească cât mai bine țara, d-l Gentile s'a dus cu negrul drept la d-l Massimo Pilotti care e, întâmplător, tot italian și care are înalta misiune de ajutor de secretar al Ligii Națiunilor. D. Massimo Pilotti l-a primit pe diplomatul negru cu mare bucurie și i-a făcut chiar vizită la hotel.

Mă rog, totul mergea de minune pentru cauza fascistă.

Iată însă că svonul ce începuse să circule în oraș determină pe adevăratul delegat abisinian să facă plângere la poliție. În acest timp, sosind d. Aloisi dela Roma și luând și el cunoștință de cele ce se petrec i s'a părut cam «suspect» cazul.

(Aloisi a fost șef al serviciului de spionaj italian în Elveția, om deci cu experiență și capabil să distingă mistificarea de adevăr).

Se cer informații la Berlin. Răspunsul e uluitor. Nu numai că diplomatul negru nu e cunoscut, dar Abisinia nici n'are legatie în capitala Reichului.

Se operează descindere la hotel. Escrocii dispăruseră lăsând bagajele și «documentele» în cameră.

Se fac cercetări. «Diplomații» făceau parte dintr'o bandă de hoți și contrabandiști internaționali.

Urmarea poveștii nu mai interesează. Escrocii au fost prinși și au făcut mărturisiri depline.

Interesează «zelul» funcționarilor

FRAGMENT

ZAHARIA STANCU

Hotărât, trăim sub semnul marilor farse. Sub zodia marilor minciuni. Politică, arta, literatura, sunt invadate de farsă, de minciună. E considerat mare om politic marele farseur al zilei, bărbatul care se pricepe să joace, candid, pe frânghie, și să se preteze, fără jenă, tumbelor de circ. Trece drept înțelept cel ce de câte ori deschide gura, simte sburându-i pe sub mustață, în stol, vrăbiile sonore ale minciunei. În altă epocă d. Tătărașcu ar fi putut face, cel mult, carieră de măscărici. În epoca noastră s'a ridicat până lângă treptele tronului în

italieni care au stat satisfăcuți la aceeași masă cu negrul și au dat crezare afirmațiilor neverosimile ale unor escroci.

Și mai interesează presupunerea că — dacă falsul nu se descoperea sau dacă diplomatul negru era cu adevărat secretar de legatie etiopiană — italienii dela Geneva nu s'ar fi dat în lături să utilizeze un escroc sau un trădător pentru a face «oficial» actul de supunere abisiniană față de Roma. Notați și aplaudați.

calitate de sfetnic. În altă epocă d. D. R. Ioanișescu ar fi devenit cel mult notar comunal. Epoca tulbure, contimporană, l-a ridicat la rangul de ministru al muncii și l-a promovat orator al democrației, preot al naționalismului integral, colector al mili-oanelor de lei nemuncite.

Galeria politică a vremii noastre n'a fost încă surprinsă de penelul caricaturistului și de penița portretistului literar. Capul de leu, — când naiv până la prostire, când înfuriat până la marginile normalului, — al d-lui Alexandru Vaida, va fi prea curând uitat. În romanele d-lor Cocea și Argezei apar din când în când chipuri din viața reală: d. Guță și d. Naie, d. poet și deputat Pilaf. Marile figuri ale farseurilor vremii însă sunt trecute sub tăcere. Din epoca aceasta, atât de tragică și de hilară, nu va rămâne nimic. Literatura, care ar putea fi măcar documentară, se ține încă de parte de viață, se complăce între artificialul ieftin și închipuirea cu aripi scurte. Prozatorii, cari nu se dau în lături de la folosirea porcozităților verbale și de situații, se tem de realități ca de foc. Citiți ultimele romane apărute în librăria românească. Veți rămâne cu impresia că autorii trăesc undeva, departe, și că habar nu au de viață, de stările sociale ale vremii, și chiar de întâmplările banale, obișnuite, ale traiului de toate zilele. Se află, în literatura cea mai proaspătă, o inutilă bătaie de apă în piua, o zadarnică măcinare de vânt. Au apărut în 1935 peste o sută de romane românești. În afară de «Rusoica» regrettatului Gib. I. Mihăescu, de care se mai aude o singură vorbă?

Cap de fetiță

(1880)

de

Andreeșcu

Ca și în politică, în literatură a învins faculul. S'au vândut șapte mii de exemplare din romanul de viață îndulcită «Loreley» al d-lui Ionel Teodoreanu și ediția de două mii de exemplare a «Crailor de Curte Vechi» a lui Matei Caragiale se odihnește încă, jumătate, în pivnițele editorului.

Pe planul cultural s'au dat toate onorurile unui sociolog glumeț ca d. Dimitrie Gusti și o valoare de adâncime și putere a d-lui C. Rădulescu-Motru a fost trecută cu vederea.

Socoteam odată că farsa demască se va rușina, se va ascunde în bărblog. Socoteam că minciuna desvăluită se va strecura în întunecimi și va pieri. Ne-am înșelat. Farsa e organizată încă în trepte. Minciuna îndrăneală își face loc și se arată tot mai mult vederii. În curând va trebui să le elogiem umili.

CU PRIVIRE LA

D-RUL N. ZUBCU CODREANU

PRIMUL SOCIALIST ROMÂN

Istoria mișcărilor libertare din România cunoaște personalități marcante cari au jucat un rol important în cristalizarea crezului socialist. O figură care deșteaptă admirație în inimile celor de azi desigur este dr. Nicolae Zubcu Codreanu. Cine este acest răzvrătit care părăsește vastul imperiu rusesc și se refugiază în România? O figură uriașă în mișcarea revoluționară care prin munca sa a marcat o epocă în ideile libertare din România. Studiind publicațiile ce se găsesc în limbile slave am dat peste lucrări foarte importante pentru noi Români. Scrierile lui Zamfir Arbore prezintă un interes însemnat pentru toți cercetătorii ideilor sociale.

Știind mediul Rusiei țariste care sufoara ori și ce manifestare de viață liberă, multe din lucrările contempora-

nilor evenimentelor ce se desfășurau fie în Rusia țaristă fie în Balcani, apăreau nesemnate ba de multe ori se indica pe copertă că ar fi apărute în Geneva sau în alte părți, acest fapt straniu pentru zilele noastre ne-a determinat să facem o selecțiune cui aparțin anumite lucrări. Astfel Zamfir Arbore are un manuscris ce se păstrează la Biblioteca Națională din Sofia scris în românește și intitulat «Umbrele celor dispăruți». În mica lucrare biografică ce o vom reprezenta publicului nostru cetitor, autorul ei citează cuvintele lui Zubcu Codreanu că «în Basarabia sunt 700.000 români fără nimeni muncitori. Într'adevăr, tot un român a scris broșura «Mecanica vicleană», dar până acuma nimeni dintre noi

nu s'a ocupat ca s'o traducă în înțelesul limbii populare». Singurul exemplar din această «Mecanică vicleană» care a apărut în rusește înainte de războiul independenței se păstrează atât la Academia Română sub No. 48421 cât și la Biblioteca Universității din Sofia. Interesându-mă la amabilul profesor de la facultatea de medicină din Sofia — dr. Paraschiv Stoianov — am aflat că autor al acestei broșuri în limba rusă nu e decât Zamfir Arbore. În ea se prevede tehnica revoluțiilor și mișcărilor de rebeliune. E un titlu de document pentru socializarea Basarabiei subjugate

Afară de această enigmatică broșură în Biblioteca Națională din Sofia se păstrează un eseu biografic făcut de un autor anonim și editat de către editura de publicații sociale a lui Spiro Gulapcev din Rusciuc în anul 1891. Tradus într'o limbă bulgară mai mult rusească acest mic eseu biografic e o contribuție modestă la cunoașterea vieții a marului revoluționar socialist dr. Zubcu Codreanu¹⁾. În treacăt voi spune că Zubcu Codreanu a jucat un mare rol în mișcarea revoluționară de pretutindeni. El a fost în legături strânse cu clubul revoluționarilor polonezi din București, precum și cu revoluționarii

bulgari Hristo Botev și Stefan Stambolov. În casa lui Zubcu Codreanu, revoluționarii socialiști bulgari se adunau în consfătuire ca să discute tehnica răscoalilor bulgare și în special revoluției bulgare. La rând cu Bacunin, Garibaldi Mazzini cari au luptat pentru dezrobirea popoarelor subjugate, Zubcu Codreanu e figura cea mai măreață din România care a lucrat pentru obținutul de pretutindeni.

Zamfir Arbore și după moartea lui Zubcu Codreanu se interesa de faptele mărețe ale ilustrului revoluționar. D. I. C. Atanasiu în lucrarea sa «Mișcarea Socialistă» Buc. 1932, ne dă amănuntul în chestiunea ridicării unui monument lui Codreanu la Iași.

Eseul biografic al lui Zubcu Codreanu aparține în întregime lui Zamfir Arbore. Indicând pe Arbore ca autor, noi putem spune fără nici o îndoielă nu poate exista. Vechii socialiști bulgari cari se găseau în relații cu editura Gulapcev, notifică că autor este Arbore și numai din considerațiuni pure de tactică revoluționară, e dată anonimă.

1) Broșura rusească se poate vedea la Academia Română A. 23748.

Vasile Christu

C R O N I C I

Biju

Timpurile noul au demonstrat existența comorilor interioare artistice. E tot ceia ce a dat arta modernistă, lăsând liberă exprimare a intelectului sau intuiției.

Artiștii noul, cari s'au situat pe acest teren, între cubism deci și primitivism, pentru, uneori, aceste notații cerebrale sau intuitive, nu au avut, — și nici nu era prea mare nevoie — o tehnică însușită, prin studiu îndelungat. A fost, indiscutabil, o insuficiență a acesteia epoci artistice, care a pus accent aproape cu exclusivism pe conținut, și foarte puțin pe expresie.

Totuși această artă dificilă, a comorilor lăuntrice, subiective, a dovedit numeroase exemple de facilitate, cu vid interior (cubismul).

Dacă arta veche a suferit de prea mult academicism, artei noi i se poate imputa lipsa meșteșugului.

O artă fie «nouă» sau «veche», fie că, din atitudine sa estetică, pune accentul pe formă sau conținut, nu va fi artă mare decât din momentul în care folosește toate facultățile, îmbrățișând toate problemele de artă.

Pornind dela ideea că «notația viziunilor lăuntrice, subiective, nu trebuiesc stânjenite în exprimarea lor», au apărut în ultimele decenii, în artă, o sumă de diletanși, care dispunesc tehnica.

D. BIJU, expozant în sala «Mozart», e un talent serios, pentru care arta înseamnă muncă neîncetată, războaie și conștiința clară a posibilităților și înclinațiilor sale.

De aceia vom vedea la d-sa preocupări egale de culoare, linie, sau de volum. Acolo unde emoția artistică e deplină, ca în peisajele sale dela Bačic sau din Bulgaria (lirism cald, melodios), nu vei găsi lipsa, și nici subordonarea problemelor de expresie. Emoția artistică și penelul său nu-s în conflict, ci se completează.

D. Biju nu neglijează nici linia, nici culoare, și se mișcă liber printre viziunile sale coloristice și printre sentimentele cu care le exprimă.

Pânzele sale («Peisaj din Drenevo», «Treavna» sau «Plovid», cum și «Malul Dunării», «Case din Siliștra», «Margine de oraș», «Ma-ha'aua turcească», etc.) au orizont calm; lumina mai vie sau mai scăzută le dă caracteristica lor melancolie și tăcere spațială. Culoarea e potolită. Toată arta sa de exprimare e supusă dorinței de a-și traduce mai sincer, mai apropiat de sentimentele și viziunile coloristice. Paleta d-lui Biju e plină de nuanțe fine, posedă perfect știința de a-și reda sentimentul în fața peisajului sau în fața unui interior de casă, a cărui poezie devine sub penelul său rară.

Tonurile potolite, uneori grele, pline de umbră gravă, e arta d-lui Biju. În aceste cazuri materia, sub mâna sa, capătă sensuri neobișnuite.

Artistul știe să-i dea maximum de însuflețire.

Pânzele d-lui Biju sunt grave, și au nu știu ce obsedant. De aceia înclină spre interior și peisaj oriental, unde liniștea e prevestitoare. Lumina scăzută, de seară, e foarte aproape de ceea ce d-sa vrea să redea, uneori, ca materie plină.

D. Biju dovedește o complexă interiorizare a subiectelor sale.

De aceia frecventarea expoziției sale înseamnă mai puțin dilectare și mai mult studiu, unde trebuie să te duci pregătit.

Vasile Damaschin

Biju

Marabout Cairo Egipt

LITERARE

„SFÂRLEAZĂ CU FOFEAZĂ”

de VICTOR ION POPA

Un drum propriu și-a deschis d. Victor Ion Popa în romanul românesc și este acesta cel dintâi merit al unui scriitor.

Nici chiar învinuirea, posibilă, că d-sa aduce cu o prea mare evidență și tot o «formulă» — pe care, cu sau fără voce, o opune celor existente: obiectivitate rece pe de-o parte, și febră introspectivă pe de alta — nu pecetluiește cu o scădere tehnica sa epică.

După «Velerim și Veler Doamne», atât preocupările de conținut, atmosfera și eroii, cât și mijloacele de expresie utilizate în «Sfârlează cu fofează» adăncesc o viziune personală a unor teme de preferință rurale, și temele și vocabularul specific integrându-se însă, armonic unei concepții de incontestabilă originalitate.

E un mod, desigur străin nouă. Dar ne facem o plăcere din a-i recunoaște — întrucât se realizează ca expresie epică valabilă — autenticitatea.

Sunt convenționalisme poate, amănunte de «aranjament» al lucrurilor care se întâmplă în această pasionată povestire, sunt efecte de coincidență (ca să «iasă bine»...), întâlniri și potriveli de «destin» prea tocmai pe tocmai, dar nimic din toate acestea nu împiedică o lectură emoționantă, curcioroasă până la ultima pagină.

Povestea flăcăișului Toader Mândruță, pasăre a cerului și prin setea sărăciei lui, de libertate — și prin vocație, căci din țâncul de țară iese un neînfricoșat aviator a cărui unică rațiune de existență este avionul («sfârlează cu fofează») aduce atât pitoresc în dramatismul și duișia ei, încât și deficiențele devin acceptate, obiecțiile critice nemai opunându-se suflului larg și cald de viață meșter rețopită.

Ne-amintim că un mare scriitor de astăzi îmi reproșă, ca o adeziune de el neînțeleasă, recunoașterea talentului «semănătorist» al d-lui Victor Ion Popa.

Intolerant, marele nostru amic o să se supere iarăși nițel, e adevărat, ne bucurăm totdeauna să-i facem astfel de mici supărări!; prozatorul Victor Ion Popa ne-a câștigat din nou unei

lecturi bogate, pasionate, plină de culoare faptică, străbătute tot timpul de un subțire fir de vrajă. Și nu regretăm.

UN TEXT RAR POPORAN

Dar fiindcă tot suntem în... atmosferă, vrem să împărtășim cetitorului o descoperire făcută în sertarul unui prieten: o tăetură dintr'o revistă (care nu indică din păcate nici titlul revistei, nici data), un savuros text poporan.

Imagini de-o pregnantă plasticitate, un ritm interior susținut măestru, un poem care pe drept cuvânt ne dă de rușine cu toate ale noastre căutări novatoare și chinuit învățate meșteșuguri:

DOINA

Măi bădiță, floare dulce,
Unde te-ai găsi, te-ai smulge
Și-acasă la noi te-ai duce
Și te-ai răsădi 'n grădină
Și te-ai secera cu milă
Și te-ai face stog în prag
Și te-ai îmblăți cu drag
Și te-ai măcina mărunț
La morișcă de argint
Și te-ai cerne prin sprâncene
Și te-ai da inimii mele, —
Doar s'a stâmpăra de jele!

Ce cuvinte de elogiu să adăogim acestei poezii de dragoste, de atâta finețe și cizelare, de atâta putere de sentiment și de expresivitate:

(«Și te-ai secera cu milă»...
«...Și te-ai cerne prin sprâncene»...
câtă știe să încarce în treisprezece versuri?

«ALTCEVA»

E titlul unui nou roman de sevă vigoasă și e numele unui tânăr romancier la prima sa ieșire pe teren — victorioasă credem — cu publicul, acest adversar care începe să fie din ce în ce mai de temut.

Bunul gust al lectorilor selecti de astăzi va discerne, în această nouă apariție în romanul românesc, semnul distinctiv al unui scriitor cu chemare. Iată de ce prevedem romanului «Altceva», un succes pe care d. Fulga Apostol ne va mai dovedi, în cârând, că nu-l desminte:

«Altceva» nu va fi «Tot aia»...

Cicerone Theodorescu

Excursie în inconștient

S'au serbat de curând opețeci de ani ai profesorului Sigmund Freud. Literații ca și oameni de știință au exprimat omagiile lor pentru contribuția doctorului Freud la eliberarea de sub teroarea prejudecăților. Căci aceasta este semnificația filozofică și socială a freudismului. Viața fizică, sufletească și socială a omului trebuie să se desfășoare armonios dar acest lucru nu este cu puțință dacă știința ca și înțelegerea noastră au încă în fața lor porți la care nu îndrăznesc să bată. Psihanaliza d-rului Freud înseamnă dărâmarea lor. Existau înainte în psihologie anumite reticențe care țineau pe loc psihiatria, falsificau viața sufletească a indivizilor și creia puncte de vedere sociale anormale. Incursiunile în inconștient aveau anumite limite stabilite de anumite «lucruri rușinoase». De aci turburări fizice și psihice, de aci neputința clinică de a vindeca unele cazuri cu sursa în unele turburări sexuale. Sentimentele sau dorințele refulate produc turburări sufletești și de cele mai multe ori cauzele refulării sunt de ordin social.

Gura lumii joacă și în acest caz un rol. Dar importanța descoperirilor d-rului Freud depășește cercul strâmt științific pentru a se plasa în viața socială. Ceea ce se întâmplă în viața intimă a individului are loc și în relațiile sociale sau în viața publică. După cum un sentiment refulat reapare sub o altă formă care poate da loc la turburări sufletești, tot astfel în viața socială aspirațiile înăbușite sau reprimite caută forme de manifestare care turbură bunul mers al organismului social. Psihanaliza a luminat prinurmăre viața omenească în totalitatea ei și poate fi considerată ca o revoluție deși nu s'a vărsat pentru ea nici un pic de sânge. Sigur că prejudecățile vor mai înrădăci înod un timp activitatea omenească, dar lovitura dată de doctorul Freud nu se poate să nu-și atingă scopul. Vor fi în cele din urmă înmormântate cu toată considerația meritată.

C. Clonaru

Sâmbătă 23 Mai

apare

TEZAU BOLNAV

roman

de PETRU MANOLIU

în Editura «Cartea Românească»

